

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Historia myśli antropologicznej Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Etnologia Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Antropologii i Kulturoznawstwa Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil ogólnoakademicki		Cykl dydaktyczny 2024/25 Kod zajęć 20ETNS.11N.10158.24 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty nieprzypisane	
Koordynator zajęć	Wojciech Dohnal		
Prowadzący zajęcia	Wojciech Dohnal, Mariusz Filip, Jan Lorenz		
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia - Wykład: 30, Egzamin - Konwersatorium: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 6

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy dotyczącej dziejów myśli etnologicznej (antropologicznej) od początków jej istnienia po lata 60. XX wieku (tzw. klasyczny okres rozwoju antropologii)
C2	Przedstawienie historycznych uwarunkowań rozwoju myśli etnologicznej
C3	Przedstawienie podstawowych orientacji teoretycznych wyrosłych na gruncie etnologii/antropologii kulturowej w omawianym okresie oraz ukazanie ich wartości analitycznych i ograniczeń poznawczych
C4	Rozwijanie zdolności krytycznej oceny teorii antropologicznych
C5	Przygotowanie do zastosowania orientacji teoretycznych w praktyce badawczej

Wymagania wstępne

Brak

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna i umie porównać klasyczne koncepcje i teorie antropologiczne reprezentowane na gruncie polskiej etnologii, antropologii kulturowej i nauk pokrewnych, potrafi dokonać syntezy poszczególnych nurtów i paradygmatów, rozróżnia specyfikę paradygmatów antropologicznych, potrafi twórczo interpretować wytwory polskiej kultury ludowej, kultury typu ludowego	ETN_K1_W01, ETN_K1_W02, ETN_K1_W06, ETN_K1_W07	Egzamin ustny, Praca pisemna
W2	Prawidłowo posługuje się terminologią z zakresu klasycznych teorii antropologicznych reprezentowanych na gruncie nauki polskiej oraz pokrewnych im nurtów z nauk społecznych i humanistycznych, zna poszczególne nurty intelektualne polskiej etnologii i antropologii oraz potrafi powiązać je z nurtami występującymi w pokrewnych naukach humanistycznych (np. w socjologii, kulturoznawstwie, psychologii)	ETN_K1_W03, ETN_K1_W04, ETN_K1_W05, ETN_K1_W06	Egzamin ustny, Praca pisemna
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Zdobycie podstawowych umiejętności krytycznej analizy klasycznych polskich tekstów antropologicznych i/lub etnograficznych, dobierać metody naukowe do analizy zjawisk kulturowych	ETN_K1_U01, ETN_K1_U02, ETN_K1_U05, ETN_K1_U06	Egzamin ustny, Wypowiedź ustna, Praca pisemna
U2	Umie porównać klasyczne koncepcje i teorie antropologiczne spotykane na gruncie polskiej etnologii i antropologii kulturowej, krytycznie interpretować kluczowe teksty, dokonać syntezy poszczególnych nurtów i paradygmatów badawczych	ETN_K1_U01, ETN_K1_U03, ETN_K1_U04	Egzamin ustny, Wypowiedź ustna, Praca pisemna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
U3	Umie pracować w grupie, przygotowywać prace pisemne i multimedialne prezentacje, referować swoje wnioski i bronić stawianych tez	ETN_K1_U07, ETN_K1_U08, ETN_K1_U09, ETN_K1_U10	Egzamin ustny, Wypowiedź ustna, Praca pisemna
Kompetencje społecznych - Student/ka:			
K1	Jest świadomy różnicowania kultury jako takiej, wykazuje się postawą relatywizmu kulturowego, reflektuje nad różnorodnością społeczną, kulturową i religijną, przyjmuje postwę poszanowania i tolerancji wobec przedstawicieli innych kultur, religii	ETN_K1_K01, ETN_K1_K07, ETN_K1_K08	Wypowiedź ustna
K2	Jest przygotowany do samodzielnej i grupowej pracy nad interpretacją źródeł antropologicznych, potrafi formułować pytania badawcze, potrafi twórczo motywować siebie i grupę osób do interpretacji kultury, potrafi identyfikować problemy wynikające z przeobrażania się kultury i twórczo zapobiegać konfliktom, jest aktywnym uczestnikiem życia społecznego i kulturalnego	ETN_K1_K02, ETN_K1_K03, ETN_K1_K04, ETN_K1_K05, ETN_K1_K06	Wypowiedź ustna

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Zagadnienia wprowadzające: po co i jak studiować historię etnologii?	W1, K1	Wykład
2.	Przednaukowa refleksja antropologiczna: od starożytności do oświecenia. Początki antropologii jako samodzielnej dyscypliny naukowej: ekspansja kolonializmu i kapitalizmu	W1, U1, K1	Wykład, Konwersatorium
3.	Ewolucjonizm klasyczny – założenia, metody i cele. Ewolucjonistyczne koncepcje rozwoju społecznego i kulturowego	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
4.	Dyfuzjonistyczne teorie kultury – szkoła niemiecko-austriacka i brytyjska	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
5.	Dyfuzjonizm amerykański: historyzm Boasowski i początki antropologii amerykańskiej	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
6.	Szkoła Durkheimowska	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
7.	Funkcjonalizm cz. I – założenia, metody i cele	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
8.	Funkcjonalizm cz. II - funkcjonalizm biokulturowy (psychologiczny) B. malinowskiego i i funkcjonalizm strukturalny A. R. Radcliffe-Browna	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
9.	Szkoła kultury i osobowości: konfiguracyjizm i psychokulturalizm	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
10.	Neoewolucjonizm, ekologia kulturowa i materializm kulturowy	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
11.	Szkoła oksfordzka	W1, W2, U1, U2, U3, K1, K2	Wykład, Konwersatorium

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
12.	Szkoła manchesterska	W1, W2, U1, U2, U3, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
13.	Procesualizm, teoria działania i transakcjonizm	W1, W2, U1, U2, U3, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
14.	Antropologia dynamiczna	W1, W2, U1, U2, U3, K1, K2	Wykład, Konwersatorium
15.	Strukturalizm francuski i brytyjski	W1, W2, U1, U2, U3, K1, K2	Wykład, Konwersatorium

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny, Dyskusja
Konwersatorium	Dyskusja, Praca z tekstem, Metoda analizy przypadków, Uczenie problemowe (Problem-based learning), Metoda ćwiczeniowa, Metoda aktywizująca - "burza mózgów", Praca w grupach

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Podczas egzaminu ustnego zadane zostaną trzy pytania dotyczące znajomości treści wykładów oraz obowiązkowych lektur, w tym zwłaszcza: a) charakterystyki wybranych podejść badawczych w klasycznej antropologii kulturowej (ich założeń, najważniejszych pojęć i ograniczeń poznawczych), b) znajomości poglądów i prac najważniejszych przedstawicieli głównych nurtów klasycznej antropologii kulturowej; c) krytycznego porównania omawianych podczas zajęć teorii. Ocena 5 (bdb): wyczerpujące omówienie założeń teoretyczno-metodologicznych wybranych nurtów klasycznej antropologii, bardzo dobra znajomość najważniejszych pojęć, prac i poglądów przedstawicieli omawianych koncepcji, umiejętność krytycznej analizy porównawczej omawianych koncepcji. Ocena 4 (db): dobra znajomość omawianych koncepcji teoretyczno-metodologicznych, dobra orientacja w zakresie najważniejszych pojęć, założeń i metod omawianych koncepcji oraz umiejętność ich porównania. Ocena 3 (dst): elementarna znajomość omawianych kierunków antropologicznych, znajomość ich przedstawicieli antropologii, ale bez umiejętności przedstawienia ich dorobku i poglądów, powierzchowna znajomość kluczowych pojęć. Ocena 2 (ndst): brak choćby elementarnej wiedzy na temat omawianych podczas zajęć koncepcji, poglądów ich autorów, kluczowych pojęć.
Konwersatorium	Zaliczenie ćwiczeń wymaga: 1. napisania eseju, 2. przygotowania i przedstawienia prezentacji, 3. obecności i aktywności na zajęciach.

Literatura

Obowiązkowa

1. A. Barnard, Antropologia. Zarys teorii i historii, PIW, Warszawa 2006.
2. Świat człowieka – świat kultury. Antologia tekstów klasycznej antropologii, red. E. Nowicka, M. Głowacka- Grajper, PWN, Warszawa 2009.

Dodatkowa

1. Kuper, Między charyzmą a rutyną, Łódź 1987.
2. Paluch, Mistrzowie antropologii społecznej, Warszawa 1990.
3. Z. Mach, Kultura i osobowość w antropologii amerykańskiej, Warszawa 1989.
4. Sny, trofea, geny i zmarli. „Wojna” w społecznościach przedpaństwowych na przykładzie Amazonii, red. T. Buliński, M. Kairski, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2006.
5. Etnologia. Wybór tekstów, red. Z. Sokolewicz, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1969.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Konwersatorium	30
Czytanie wskazanej literatury	50
Przygotowanie do egzaminu	30
Przygotowanie do zajęć	30
Inne	10
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 180
Liczba punktów ECTS	ECTS 6

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ETN_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczenia się i rozpoznawania zróżnicowania kulturowego świata
ETN_K1_K02	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do odpowiedzialnego i etycznego pełnienia roli zawodowej etnologa i antropologa kulturowego w zróżnicowanych i dynamicznych obszarach współczesnej kultury
ETN_K1_K03	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do samodzielnego, twórczego i przedsiębiorczego planowania i realizacji powierzonych zadań
ETN_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do identyfikowania i rozstrzygania współczesnych problemów cywilizacyjnych zgodnie z teoriami, metodologią, metodyką etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do ochrony dziedzictwa kulturowego
ETN_K1_K06	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i społecznym
ETN_K1_K07	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do wnikliwej i krytycznej refleksji nad pluralizmem kulturowym, religijnym i aksjologicznym
ETN_K1_K08	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywnego wykazywania postawy tolerancji i zrozumienia wobec innych kultur
ETN_K1_U01	Absolwent/ka potrafi w sposób krytyczny wyszukiwać, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować informacje z wykorzystaniem różnych źródeł w zakresie etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_U02	Absolwent/ka potrafi trafnie rozpoznawać i rozwiązywać, w tym planować i organizować pracę własną oraz innych, dobierać metody i narzędzia badawcze, opracować i zaprezentować wyniki badań własnych i zespołowych w zakresie etnologii/antropologii kulturowej w powiązaniu z innymi dyscyplinami
ETN_K1_U03	Absolwent/ka potrafi samodzielnie i w zespole zdobywać wiedzę, rozwijać umiejętności badawcze i profesjonalne korzystając ze wsparcia opiekunów naukowych wraz z nabywaniem umiejętności planowania i realizacji własnego uczenia się przez całe życie
ETN_K1_U04	Absolwent/ka potrafi posługiwać się zaawansowanymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i terminologią specjalistyczną z zakresu etnologii/antropologii kulturowej w rozwiązywaniu złożonych i nietypowych problemów badawczych
ETN_K1_U05	Absolwent/ka potrafi rozpoznać różne rodzaje wytworów i obszarów kultury oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem właściwych dla etnologii/antropologii kulturowej metod badawczych wykorzystując nowoczesne technologie
ETN_K1_U06	Absolwent/ka potrafi formułować tezy, opinie i wnioski z wykorzystaniem poglądów innych autorów rzeczowo je argumentując
ETN_K1_U07	Absolwent/ka potrafi wykorzystywać różne kanały i zaawansowane techniki komunikacyjne w kontaktach z innymi w dyscyplinie etnologia/antropologia kulturowa i interdyscyplinarnie
ETN_K1_U08	Absolwent/ka potrafi w stopniu zaawansowanym przygotować i przedstawić prace pisemne właściwe dla etnologii/antropologii kulturowej
ETN_K1_U09	Absolwent/ka potrafi dyskutować i debatować na temat współczesnych problemów cywilizacyjnych z wykorzystaniem zaawansowanej wiedzy z zakresu etnologii/antropologii kulturowej
ETN_K1_U10	Absolwent/ka potrafi posługiwać się językiem nowożytnym zgodnie z wymaganiami określonymi dla poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego
ETN_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym miejsce, znaczenie, i specyfikę przedmiotową etnologii i antropologii kulturowej w dziedzinie nauk humanistycznych
ETN_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię właściwą dla etnologii i antropologii kulturowej
ETN_K1_W03	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym teorie i metodologie właściwe dla etnologii i antropologii kulturowej

Kod	Treść
ETN_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym specyfikę poszczególnych obszarów etnologii/antropologii kulturowej
ETN_K1_W05	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym powiązania etnologii i antropologii kulturowej z innymi dyscyplinami naukowymi, w tym spoza humanistyki
ETN_K1_W06	Absolwent/ka zna i rozumie w stopniu zaawansowanym główne kierunki rozwoju i najważniejsze osiągnięcia etnologii i antropologii kulturowej, także w jej związkach z innymi dyscyplinami
ETN_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie właściwe dla etnologii i antropologii kulturowej metody analizy i interpretacji różnych wytworów oraz dziedzin kultury